



Prinses Sophia van de Palts 1630 - 1714

Stammoeder Engelse Koningshuis en erfgename van het Rhenense zomerpaleis

In een nutshell

Jongste dochter van Duitse keurvorst Frederik V van de Palts en Engelse prinses Elizabeth Stuart, geboren en opgegroeid in Nederland.

Je wordt in Den Haag in ballingschap geboren, je vader sterft als je twee jaar oud bent, je groeit buitenshuis op, krijgt een gedegen gereformeerde opvoeding die je je leven lang bijblijft, je spreekt vijf talen, dineert en redeneert met professoren en predikanten, zet pas als jongvolwassene de eerste stappen in vaderlandse grond, wacht jaren op een bruidegom, wordt moeder van zeven kinderen en uiteindelijk stammoeder van de Engelse troon. Dit overkwam prinses Sophia van de Palts.

Erfenis het Koningshuis te Rhenen

Door vererving komt het "Koningsgoed" toe aan haar oudste broer Karl Ludwig, de nieuwe keurvorst in Heidelberg, die het in 1670 aan zijn broer Ruprecht (Robbert) vermaakt. Ruprechts is officieel kinderloos dus komt het Koningshuis terecht bij zijn zus Sophia, inmiddels keurvorstin van Hannover. Na haar dood in 1714 erft haar zoon Georg Ludwig, de latere koning George I van Engeland het paleis. Het gebouw is een tijdlang verhuurd geweest, onder andere aan de schout Mr. Balthasar Smissaert.

Laatste blik op Rhenen

Sophia is in 1677 nog een keer in Rhenen. Zij schrijft aan haar broer in Heidelberg:
's Avonds kwam ik in Rhenen aan, waar ik een grote desolate boel dacht aan te treffen, maar integendeel scheen mij het huis een betoverend kasteel, het meest prettige van de wereld en de kleine tuin behoorlijk vergroot en best heel leuk, zoals je nog nooit gezien hebt. Er woont thans een Mr. Schmitsart, denk ik, die de schout ter plaatse is'.

De feiten op een rijtje

Als haar vader overlijdt in 1632, blijft haar moeder met tien kinderen achter. Sophia blijft bij haar moeder in Den Haag of in Rhenen. Na de vrede van Munster (1648) trekt Sophia naar Heidelberg. Sophia is dan niet zo heel jong meer, getekend door 'de pokjes' en heeft maar een kleine bruidsschat. Op 28-jarige leeftijd wordt ze gekoppeld aan een Duitse vorstenzoon, hertog Ernst August von Braunschweig-Lüneburg (1629-1698). De hertog wordt in 1692 keurvorst van Hannover en erft alle bezittingen van zijn geslacht. Sophia vormt de schakel tussen de vorstenhuizen Stuart en Hannover. Als het Engelse parlement in 1701 met de Act of Settlement voorziet in de troonopvolging door de protestantse Stuarts, is de Engelse troon heel dichtbij.

Lady of learning'

Sophia is een lady of learning, zij spreekt vloeiend Engels, Frans, Duits en Italiaans en heeft een grote belangstelling voor politiek, godsdienst en filosofie. Ze correspondeert o.a. met Leibnitz. Op latere leeftijd schrijft ze haar memoires in een levendige, humoristische

schrijfstijl met een flinke scheut ironie.

Jeugd in de Republiek

Voor Sophia is er geen 'warm nest': alle kinderen van de Winterkoning en -koningin worden buitenshuis opgevoed. Zo gauw ze kan reizen, wordt Sophia naar Leiden gebracht. 'Mijn moeder had liever haar apen en honden dan ons', memoreert ze later.

De Leidse routine wordt onderbroken met een visite aan Den Haag of Rhenen waar de keurvorstelijke familie een zomerverblijf, het Koningshuis, heeft. In 1641 komt een einde aan de Leidse tijd en mag ze naar Den Haag komen. Daar breekt een afwisselende periode aan waarin ze hoge gasten ontmoet: uit de hofstad, vluchtelingen uit de Palts en Bohemen, Engelsen die financiële of militaire steun zoeken. Daarnaast is er 'een leger aan honden, papegaaien en apen'. Er zijn ontvangsten en toneelstukken 'to amuse the Queen' en schilderssessies met Gerard van Honthorst. In 1648 is de 'Nederlandse' periode voorgoed afgesloten.

Geen Engelse troon voor haar

Aan haar veelbewogen leven komt een eind als ze overlijdt tijdens een wandeling met haar hofdame op 8 juni 1714, drie weken eerder dan koningin-regentes Anne van Engeland. Als Sophia haar overleefd had, was ze koningin van Engeland geworden.

Nu is het haar zoon George I (1660-1727) die de Engelse troon beklimt. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon George II. Zijn dochter Anna (1709-1759) trouwt met 'onze' prins Willem IV (1711-1751).

Bron:

file:///C:/Users/Eigenaar/Downloads/RHEN_1997-02_1%20(2).pdf